

Założenia prac nad poszczególnymi elementami Planu ochrony, stan rozpoznania, wstępne wnioski

ZWIERZĘTA

- **Zespół autorski Operatu:**

- dr hab. Halina Kucharczyk
- dr hab. Marek Kucharczyk
- dr hab. Jacek Rechulicz
- dr Krzysztof Pałka
- dr Michał Piskorski
- mgr Piotr Pitucha

Dotychczasowy stan rozpoznania

Stan rozpoznania poszczególnych komponentów fauny:

- Dotychczasowy brak kompleksowych badań fauny SPK – skupiono się nad inwentaryzacją najcenniejszych gatunków bezkręgowców i kręgowców (Polska Czerwona Księga Zwierząt, Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych)
- Wybrano i zinwentaryzowano 24 gatunki bezkręgowców z dwóch typów: Mollusca (1 gat.) i Arthropoda (23 gat. Insecta)
- Zinwentaryzowano stanowiska występowania kręgowców: ryb (25 gat.), płazów (10 gat.), gadów (4 gat.), ptaków (155 gat.) i ssaków (44 gat.)

Zidentyfikowane źródła danych:

- Rozproszone dane literaturowe (gatunki łowne kręgowców)
- Dane RDOŚ (plany ochrony rezerwatów przyrody, plany zadań ochronnych obszarów Natura 2000)
- Dane GIOŚ (wyniki monitoringu przyrody)
- Dane udostępnione przez Park (stanowiska chomika)

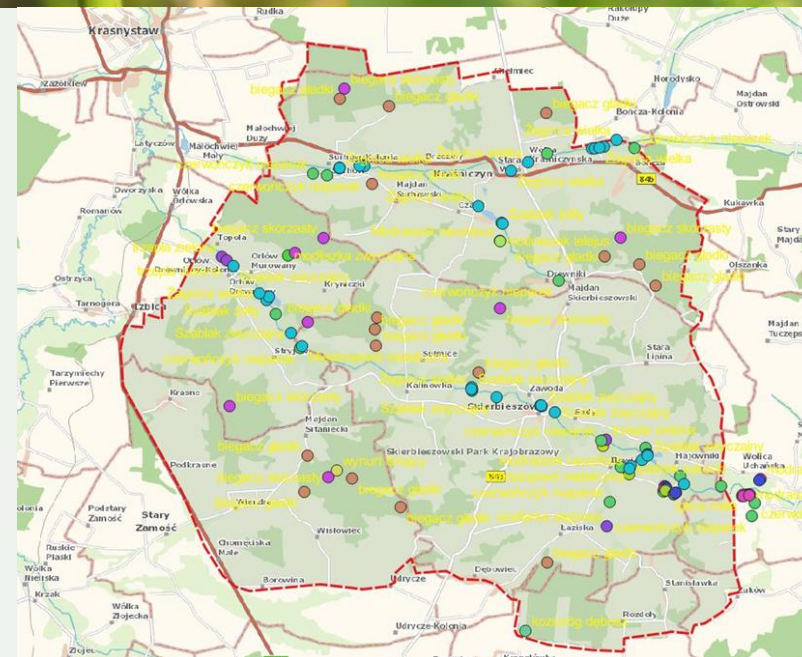
Prace diagnostyczne realizowane na potrzeby Planu ochrony

- Weryfikacja stanowisk występowania zwierząt wymienianych w ramach planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000.
- Inwentaryzacja stanowisk bezkręgowców i kręgowców na obszarze Parku przy użyciu metod przyżyciowych powszechnie stosowanych w badaniach poszczególnych grup.
- Aktualizacja danych dotyczących występowania gatunków specjalnej troski bezkręgowców i kręgowców.
- Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla zwierząt w siedliskach ich występowania.

Bezkręgowce – 24 gatunki

1. **Ślimak winniczek** (ochrona częściowa)
2. **Siedem gatunków ważek** (iglica mała i trzepla zielona – ochrona ścisła)
3. **Modliszka zwyczajna** – ochrona ścisła
4. **Siodlarka stepowa** – gatunek rzadki, kserotermofilny (kat. ochrony VU)
5. **Cztery gatunki chrząszczy** (dwa biegaczowatych – ochrona częściowa, kozioróg dębosz – ochrona ścisła, taraniec jedwabisty – ochrona częściowa)
6. **Pięć gatunków błonkoskrzydłych** (trzmiele i mrówka rudnica – ochrona częściowa)
7. **Pięć gatunków motyli** (cztery pod ochroną ścisłą i jeden pod częściową)

Kręgowce

- **Ryby – 25 gat.;** 5 - ochrona częściowa, piekielnica – silnie zagrożona EN, głowacz białopłetwy, miętus i różanka europejska – zagrożone VU
- **Płazy – 12 gat.;** 6 - ochrona ścisła, pozostałe ochrona częściowa. Najcenniejszy gat. – kumak nizinny – VU
- **Gady – 4 gat.** (3 jaszczurki, 1 wąż) - wszystkie pod ochroną częściową

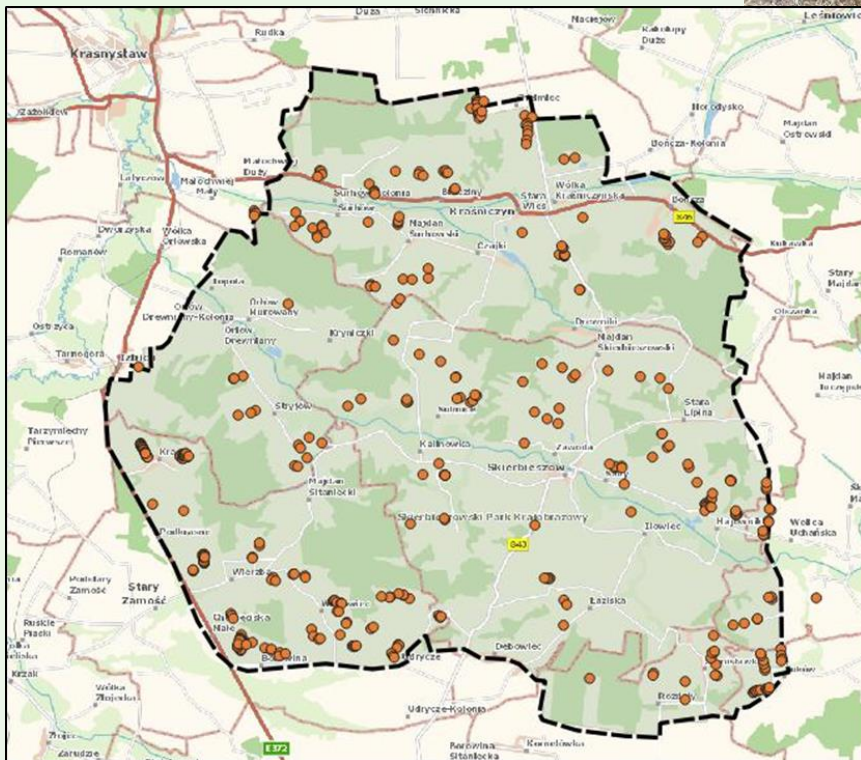
Kręgowce

- **Ptaki – 159 gat.** 140 objętych obecnie ochroną ścisłą (wśród nich krytycznie zagrożony łączak); 24 znajdują się w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej; 8 objętych jest obecnie ochroną częściową; 9 wpisanych jest obecnie na listę gatunków łownych (wg stanu prawnego z października 2025 r.).

Kręgowce

- **Ssaki – 44 gat.** 20 objętych obecnie ochroną ścisłą; 9 objętych jest obecnie ochroną częściową; 12 wpisanych jest obecnie na listę gatunków łownych, wśród nich łoś objęty całoroczną ochroną (wg stanu prawnego z października 2025 r.).
- Pod ochroną ścisłą są wszystkie nietoperze (z zaleceniem ochrony czynnej), chomik europejski, orzesznica i wilk.

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dla zwierząt

- Procesy sukcesyjne zachodzące głównie na obszarach łąk kośnych (spadkowa tendencja liczebności ptaków związanych z łąkami i torfowiskami) i zbiorowisk kserotermicznych.
- Porzucanie gruntów i zaniechanie gospodarki rolnej powoduje powstawanie odłogów i ugorów oraz zarastanie ich przez inwazyjne gatunki, np. nawłoci.
- Zmiana sposobu użytkowania gruntów rolnych (zwiększona mechanizacja i chemizacja rolnictwa, używanie insektycydów).
- Scalenia gruntów, zaorywanie miedz, w których najczęściej znajdują się nory chomików.
- Zwiększony ruch kołowy oraz agresywna zabudowa i nowe inwestycje nie respektujące potrzeb zwierząt (nadmierne grodzenie posesji, nierespektowanie ograniczeń prędkości).
- Zmiany warunków wodnych.
- Rozprzestrzenianie się gatunków obcych geograficznie.
- Zaśmiecanie i wywóz odpadów do lasów.

Propozycje odpowiedzi na zidentyfikowane zagrożenia

- Intensyfikacja zabiegów czynnej ochrony na stanowiskach kserotermicznych i na łąkach w dolinach rzecznych, wspieranie ekstensywnej gospodarki łąkowej i wykaszania (wypasu) otwartych użytków zielonych.
- Promowanie ekstensywnych metod rolniczych, zachowanie urozmaiconej struktury krajobrazu obszarów rolnych, wraz z utrzymaniem elementów środowiska istotnych dla występowania ptaków krajobrazu rolniczego.
- Propagowanie rolnictwa ekologicznego, z wykorzystaniem biologicznych metod ochrony roślin. Kontrola stosowania środków chemicznych w gospodarce rolnej.
- Ograniczenie wycinki w lasach w sezonie rozrodczym ssaków, jak również próba ograniczenia możliwości rozwoju dalszej infrastruktury leśnej i rekreacyjnej, szczególnie w miejscach cennych przyrodniczo, zaniechanie wycinki zadrzewień śródpolnych i wolno stojących drzew.
- Odpowiednie planowanie i wykonawstwo inwestycji związanych z modernizacją i budową dróg, w postaci przepustów dla płazów. Stosowanie płotków zabezpieczających, ograniczeń prędkości w okresie migracji.
- Ograniczenie zaśmiecenia poprzez zakładanie tablic ostrzegawczych i prowadzenie akcji oczyszczania środowiska (Dzień Ziemi, Sprzątanie świata).
- Wprowadzanie zakazów i ograniczeń przemieszczania w terenie quadów, motocykli crossowych itp. pojazdów. Karanie wysokimi mandatami za łamanie obowiązujących zakazów.
- Akcje edukacyjne skierowane do różnych grup wiekowych promujące wartości przyrodnicze środowiska, wartości ekonomiczne wynikające z prawidłowego gospodarowania środowiskiem.

Propozycje zabiegów czynnej ochrony

- Należy zastosować w murawach kserotermicznych ochronę czynną ze znacznie większą intensywnością, stworzyć warunki dla modliszki.
- W przypadku łąk należy sprzyjać ekstensywnej (jednokośnej) gospodarce użytkami zielonymi tak by zapobiec przekształceniu tych biotopów w trzcinowiska lub jednolite turzycowiska, a jednocześnie zapobiegać przekształcaniu łąk mineralnych w grunty orne.
- Zabezpieczyć i utrzymać w odpowiednim stanie skarpy, w których gnieźdzą się żoły (zapobiec podcinaniu, osuwaniu i zarastaniu).
- Zakazać ruchu pojazdów mechanicznych (quadów, motocykli crossowych generujących hałas i niszczących siedliska) w pobliżu miejsc gniazdowania ptaków (m.in. żoły).
- Przy niewielkiej ilości naturalnych zbiorników wodnych na obszarze Parku, zadbać o naturalne miejsca gromadzenia się wody opadowej oraz małą retencję - zapewnienie środowisk sprzyjających rozrodowi płazów (nie utwardzać i zasypywać naturalnych zagłębień w lasach, na obszarach rolnych).

Zagadnienia do dyskusji w kolejnych etapach prac nad Planem ochrony

- W jaki sposób zwiększyć retencję wody opadowej na obszarze Parku (propagowanie małej retencji poprzez budowę niewielkich zbiorników wodnych lub poprzez nasadzenia roślinne w pasach przecinających linie spływu powierzchniowego).
- Sposoby eliminacji nielegalnego poruszania się pojazdami terenowymi poza drogami dopuszczonymi do ruchu.
- Czy możliwe jest stworzenie nowych lub poszerzenie obecnych obszarów wyłączonych z gospodarki leśnej (nowe obszary chronione lub lasy referencyjne)?
- Czy możliwe jest włączenie do Parku obszaru Natura 2000 Kornelówka (duże stanowisko jelonka rogacza) i poszerzenie granic Parku o wschodnią część obszaru Natura 2000 Dolina Wolicy?